

CONSIDERAȚII PRIVIND ISTORICUL MONUMENTELOR DE ARTĂ RELIGIOASĂ ALE REȘEDINȚEI REGALE ȘI ARHIDUCALE DIN BRAN (1921-1947)

Nicolae Pepene

La 1 decembrie 1920, aniversând Marea Unire, momentul caracterizat de Regina Maria ca "apogeul monarhiei române", în ședință festivă, la propunerea primarului dr. Karl Ernst Schnell, consiliul orășenesc al Brașovului decide în unanimitate să ofere „străvechiul castel al Branului, atât de bogat în amintiri istorice”¹ Reginei Maria a României Mari, „marea regină care usucă lacrimile văduvelor și orfanilor, îmbărbătează pe cei deznădăjduiți, întinde ajutor și mângâiere celor ce zac în suferință și împrăstie binecuvântare pretutindenea unde își îndreaptă pașii și prin toate acestea cucerește cu un avânt irezistibil inimile populației țării întregi”².

Mai puțin obișnuit, cadoul brașovenilor împlinea o mare dorință a Reginei Maria, care descoperind castelul Bran într-o excursie făcută în Transilvania înainte de primul război mondial, mărturisea că: "îl văzusem stînd într-o singurătate nebună pe stînca pe care e înălțat și-mi fluturase prin minte, ce încântare ar fi fost să stăpînesc o asemenea fortăreață și s-o prefac într-un cămin. Ce basm ar fi însemnat să chem la viață un mic castel medieval, o adevărată poveste de zâne.”³

Astfel, pentru suverană Branul, alături de Balcic, au devenit „colțurile noastre dragi de retragere”⁴. Transformarea fortăreaței medievale în reședință regală⁵ s-a făcut separat de toate convențiunile obișnuite la curtea regală. Regina Maria a încercat să creeze ceva peste noțiunea de trai confortabil: plăcerea de a trăi într-o lume veche, plăcere pe care dorea să o împartă doar cu cei care au înțeles farmecul romantic al Branului.⁶

Pentru "Castelana" Branului⁷, amenajarea reședinței a fost „o întâmplare minunată și, cu aceiași însuflețire niciodată domolită” s-a apucat să o „chivernisească”⁸. Schimbările au păstrat înfățișarea exterioară de tip medieval a cetății. Regina Maria recunoaște că: „n-am făcut nimic care să-i ia înfățișarea feudală, n-am prefăcut iuțea scărilor, n-am înălțat acoperișul pridvoarelor, nici n-am îndreptat odăile strâmte. Ușile au rămas atât de joase încât intrînd ești silit să-ți pleci capul, pereții sunt groși de mai mulți coți, grinzile grele încing tavanele care nu sunt boltite și atâtea niveluri te întâmpină în castel încât anevoie știi la ce cat te afli”⁹ Castelul a

¹ Arhiva Muzeului Bran, *Actul de donație al Castelului Bran* (1 decembrie 1920).

² *Ibidem*.

³ Regina Maria, *Casele mele de vis*, 1930, p.6.

⁴ Idem, *Copila cu ochii albaștri*, în "Boabe de grâu", an II, nr.8-9, aug.- sept., 1931, p.414.

⁵ Vezi, Nicolae Pepene, *Reședința particulară din Bran a Reginei Maria a României* în "Țara Bârsei", an II(XIII), Brașov, 2003.

⁶ Marie of Roumania, *Brana the beloved in The country that I love*, Londra, 1925, p.167.

⁷ Regina Maria, *Casele mele de vis*, p.4.

⁸ *Ibidem*, p.6.

⁹ *Ibidem*.

devenit locuibil, s-a creat un confort sigur, vechile guri de tragere au fost transformate în ferestre, s-au creat noi camere în diverse colțuri și uriașul pod al castelului a fost transformat în spații de locuit. Amenajarea interioarelor a transformat castelul într-un „mic muzeu plin de comori rare aduse din toate țările”.¹⁰

În 1930, într-o lucrare dedicată ctitoriei sale de la Balcic, „Stella Maris“, „cea mai mică biserică din țară”¹¹, Regina Maria mărturisea că prețuiește orice religie, deoarece credea că “Dumnezeu stă peste toate acestea și mai ales stă deasupra oricărei certe. Aflu pe Dumnezeu în Fire, în frumusețe, în artă, în iubire, în iubirea față de toți oamenii”¹²

Deoarece locuințele Reginei trebuiau să confirme trăsăturile sale personale, lucrurile ce dau „caracter unui cămin”¹³, amenajarea reședinței din Bran a fost făcută și sub influența concepțiilor religioase ale suveranei.

Încă din 19 și 20 august 1922, Regina Maria a decis ca sub semnul “cultului eroilor noștri”, să așeze două troițe pe teritoriul Branului. Monumentele au fost dedicate luptelor purtate în „hotarele acestei comune” în timpul primului război mondial.¹⁴ Inițiativa reginei a fost susținută de filiala Bran a societății “Mormintele Eroilor”¹⁵, condusă de profesorul brănean Ion Clinciu.¹⁶ Crucile erau din lemn de stejar masiv cu tăblii de metal. Prima troiță, mai mică ca înălțime (3, 50m), a fost așezată în parcul din centrul comunei Bran, în fața castelului, la intersecția “șoselei județene” (actualul DN 73) cu drumul dinspre Bran-Predeluț. Pe fața troiței este sculptată următoarea inscripție: “1916- 1918 –Sfântă slăvire vitejilor, care și-au jertfit viața pentru reîntregirea neamului românesc. Dumnezeu să-i odihnească în pace! Societatea “Mormintele Eroilor”, Comitetul Central, S.T. Bacosin. Arhitect- C.M. Babic – Sculptor”. Troița mai mare (4,50m) a fost așezată pe “hotarul Moeciului de Jos, la răscrucea formată de șoseaua județeană (porțiunea ce se numea odinioară “Drumul Carului”) cu drumul Moeciului, unde de asemenea s-au dat lupte”. Textul sculptat pe cruce este redactat de Regina Maria și a fost folosit în 1921 la monumentul eroilor de la Bartolomeu-Brașov¹⁷: “1916- 1918 –Nu vărsați lacrimi pe mormintele eroilor, ci mai curând slăviți în cântece, așa ca faima lor să rămână un ecou prin

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Idem, Stella Maris, cea mai mică biserică din țară* în „Boabe de grâu”, an I, nr.9, 1930, p.1.

¹² *Ibidem*, p.7.

¹³ Regina Maria, *Casele mele de vis*, p.12.

¹⁴ “Gazeta de Transilvania”, nr. 184, din 26 august 1922.

¹⁵ Societatea „Mormintelor Eroilor” a fost fondată în septembrie 1919, sub patronajul Reginei Maria, pentru descoperirea și îngrijirea mormintelor eroilor primului război mondial și comemorarea lor prin ridicarea de monumente, editarea de publicații și sărbătorirea „Zilei Eroilor” (ziua „Înălțării Domnului”). Primul președinte al asociației a fost patriarhul Miron Cristea.

¹⁶ “Gazeta de Transilvania”, nr. 184, din 26 august 1922.

¹⁷ Identificarea în articolul de față a Reginei Maria ca autor al textului monumentului eroilor din Brașov- Bartolomeu completează prezentarea bună a monumentului, făcută de Vasile Oltean în lucrarea *Istoricul troițelor din Scheii Brașovului*, Ed. Pentru Viață, Brașov, 2001, p. 169-174.

legenda veacurilor. Maria”. Troița se află în prezent amplasată în fața școlii primare din Moeciu de Jos, școală care în 1922 purta numele Principelui Mihai.¹⁸

Regina a amenajat în castelul Bran, la parterul turnului rotund, un loc de rugăciune și reculegere, o capelă simplă, cu câteva străni, un iconostas și un altar.¹⁹ Pereții capelei sunt pictați de către Artur Verona în perioada septembrie 1926-noiembrie 1927.²⁰ Pe peretele din dreapta intrării, a fost pictată scena depunerii jurământului de către Regina Maria ca Regină a României Mari, în anul 1922, la Alba-Iulia. Pe peretele din stânga, Regina Maria, îmbrăcată în costum medieval de Doamnă a Țării, dăruiește castelul Bran copiilor săi, Ileana și Nicolae, îmbrăcați și ei în straie domnești, într-o scenă copiată după imaginile ctitorilor de lăcașuri sfinte din lumea medievală românească.²¹ Imaginea pare a fi transpunerea unei fantezi a suveranei, care în această perioadă, vine la Bran, însoțită de cele mai multe ori de copii săi, Ileana și Niky (Nicolae).²² În anul 1933, capela a fost restaurată de Otto Potpecan- Müller, un „pictor de firme și vopsitor” din Brașov.²³

În 1941, principesa Ileana aduce de la Cotroceni în capela castelului Bran rămășițele principelui Mircea, cel mai mic dintre copiii Reginei Maria, mort de febră tifoidă, la 20 octombrie 1916.²⁴ Pe piatra mormântului, după reîntoarcerea familiei regale din Moldova, s-a cioplit o scurtă legendă compusă de Regina Maria:

„În acest sfânt lăcaș al Cotrocenilor
lângă rămășițe de vechi stăpânitori
ai țării odihnește fiul mai mic, născut
la 21 decembrie 1912, al regelui Ferdinand I
și al reginei Maria
Principele Mircea
care s-a stins în ziua de 20 octombrie 1916
în ceasul luptelor grele când
oștile române se jertfeau pentru
împlinirea visului de veacuri.
Rămas singur paznic al părinteștii
case pe când steagul țării numai
umbria aceste locuri. Plângeți-l
căci a suferit în zilele rele și zilele
bune nu le-a văzut.”

¹⁸ „Gazeta de Transilvania”, nr. 184, din 26 august 1922.

¹⁹ *Inventarul castelului din Bran* (1930) în Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare A.N.I.C.), Fond Casa Regală, Castele și palate, Castelul Bran, dosar 115/1930.

²⁰ *Ibidem*, dosar nr.10/1927, f. 24.

²¹ Nicolae Pepene, *Reședința particulară din Bran a Reginei Maria a României*, p. 82.

²² A.N.I.C., Fond Casa Regală, Regele Carol II-personale, V, Dosar 41 / 1927, f. 1-8.

²³ A.N.I.C., Fond Casa Regală, Castele și palate, Castelul Bran, Dosar 18 / 1933, f. 65.

²⁴ Vezi, Nicolae Pepene, *Principele Mircea al României (1912-1916)*, în „Jurnalul Național”, din 15 august 1997.

Imaginile din perioada interbelică și inventarele reședinței regale și princiare din Bran atestă decorarea interioarelor castelului cu numeroase obiecte religioase²⁵: „icoane vechi în stil bizantin, potire de aur și argint, candelă, candelabre, și sfeșnice cu lumânări de ceară, iconostase și statuete în lemn, ca călugărul rugător din Camera de culcare (dormitorul reginei, Apartamentul Reginei Maria, etajul I-n.a.)”²⁶ În 1930, în holul apartamentului reginei Maria a fost montată pe perete fresca „Capul Sf. Ioan Botezătorul” aparținând lui Giovanni Oliviero „zis Giovanni da San Giovanni”²⁷

Regina Maria a înzestrat reședința cu câteva cruci de piatră. Crucile au fost așezate în curtea interioară a castelului, în parcul reședinței²⁸, pe stâncă din fața intrării în castel și pe platoul situat vis-à-vis de vechea vamă. De asemenea, o cruce de lemn sculptată a fost așezată mai întâi în curtea interioară, apoi în parc.

Însă gestul cel mai spectaculos rămâne aducerea unei bisericuțe din lemn, în 1932, la picioarele Măgurii Branului.

La începutul lunii septembrie 1928, după câteva zile petrecute la Sovata, unde mergea destul de des pentru tratament, Regina Maria, însoțită de nora sa, principesa Elena, de sora și fratele acesteia, principesa Irina de Grecia și principele moștenitor Paul, viitorul rege al Greciei (1947-1964), au plecat la castelul din Gheorghieni.²⁹ Pe Valea Mureșului, în comuna Lueriu (Reghinul Săsesc) au descoperit o bisericuță de lemn, „foarte frumos lucrată”³⁰, construită în 1731 cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” și repictată în 1838³¹ Deoarece lângă lăcașul rămas neîncăpător, credincioșii din Lueriu ridicaseră o biserică nouă de piatră, la sfârșitul lunii septembrie 1928, flatată de aprecierile reginei, comunitatea din Lueriu a hotărât să dăruiască bisericuța „bunei noastre Regine-văduve pentru ca să o așeze lângă castelul din Bran”.³² Darul împlinea dorința reginei, care prefera la Bran, „în locul unei biserici mari, frumoase, de piatră” bisericuța de lemn, pe care în „poveștile” sale o descrie „cu un acoperiș foarte mare ce părea că o doboară. Nenumăratele anotimpuri îl părguiseră atât de frumos, încât șita învechindu-i-se bătea în cenușiu, de-și era mai mare drag să privești la el”.³³

În 1930, deși susținea că nu s-a simțit niciodată împinsă să-și schimbe mărturisirea de credință, fiind încă o “trainică protestantă”³⁴, Regina Maria recunoștea că: “Încă de pe când eram copil mă simțeam atrasă către bisericile ortodoxe; datorită

²⁵ *Inventarul castelului din Bran* (1930) în A.N.I.C., Fond Casa Regală, Castele și palate, Castelul Bran, dosar 115/1930; dosar 34 / 1938, f. 45.

²⁶ Ioan Moșoiu, *Branul și cetatea Branului. Monografie istorică, geografică, turistică, pitorească, descriptivă*, București, 1930, p.99.

²⁷ ANIC, Fond Casa Regală, Castele și Palate, Castelul Bran, Dosar 115 / 1930, f. 125.

²⁸ În 1930, în parcul regal, în fața viitoarei “Case de ceai”, pe atunci o simplă șură, a fost fixată o cruce de piatră.

²⁹ “Gazeta de Transilvania”, nr. 93 din 8 septembrie 1928.

³⁰ *Ibidem*, nr.101 din 30 septembrie 1928.

³¹ Cf. pisaniei aflată în naosul bisericii.

³² *Ibidem*.

³³ Regina Maria, *Povești*, Iași, 1996, vol. I, p.8.

³⁴ Idem, *Stella Maris, cea mai mică biserică din țară*, p.6.

fără îndoială în parte mamei care era o fierbinte ortodoxă³⁵ (...), dar mai era și pentru că în ele mi se părea că aflu mai multă taină decât în orice alte locașuri de rugăciune.”³⁶

În vara anului 1932, amenajarea castelului fiind aproape terminată, regina poate dispune mutarea lăcașului ortodox de pe Valea Mureșului la Bran. Bărnela bisericii au fost aduse cu trenul până la Râșnov, iar de aici cu camioanele până la Bran.³⁷

Deoarece artistul din ea era „mai tare decât orice altceva”, „plângând golătatea bisericilor noastre protestante, atât de mărunte în fața setei de frumusețe care-mi umple sufletul”,³⁸ regina a înzestrat biserica de lemn cu numeroase obiecte de cult valoroase. Inventarul din 1938, întocmit la scurt timp după moartea reginei (18 iulie 1938), menționează: „1 rând de haine nou pentru preot. 17 cărți bisericești. 1 candelă de argint cu trei brațe. 3 candelă de argint atârinate în fața altarului. 1 icoană de lemn, Maica Domnului, pe masă. 1 icoană de lemn, Maica Domnului, în cutie de piele. 4 sfeșnice de lemn sculptate și pictate. 1 iconostas de lemn. 1 masă mică de lemn. 3 scaune. 1 policandru de lemn sculptat și pictat, cu 18 becuri. 1 cruce mare pictată aurită. 2 sfeșnice argintate. 1 sfeșnic cu 3 brațe argintat. 1 cădelniță argintată. 12 piese de argint pentru Sf. masă în altar. 1 cruce veche sculptată cu margine de metal.”³⁹

La 22 iulie 1939, arhiducesa Ileana⁴⁰ îi face un parastas Reginei la Bran. Cu această ocazie participă la „sfințirea bisericii castelului Bran”⁴¹. Se pare că acum, în cinstea zilei onomastice a mamei sale, arhiducesa Ileana îi adaugă vechiului hram al bisericii, „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” (8 noiembrie), hramul „Sfânta Mironosiță întocmai cu Apostolii, Maria Magdalena” (22 iulie). După ce a fost mutată la Urlați, călugării schitului „Sfânta Maria” au vrut să preia cinstirea ambelor hramuri, însă în respectarea hramului primit la Bran s-a strecurat o greșeală, deoarece ziua onomastică a reginei Maria , „Sfânta Mironosiță Maria Magdalena” (22 iulie), a fost confundată cu sărbătoarea „Adormirea Maicii Domnului” (15 august), apreciată în general de românii ortodocși ca sărbătoarea celor ce poartă numele „Maria”

³⁵ Maria Alexandrovna Romanov (1853-1920), Mare Ducesă de Rusia, singura fiică a țarului Alexandru al II-lea, căsătorită la 23 ianuarie 1874 cu ducele Alfred de Edinburgh, fiul reginei Victoria, devine ducesă de Edinburgh și din anul 1893 ducesă de Saxa-Coburg-Gotha.

³⁶ Regina Maria, *Stella Maris, cea mai mică biserică din țară*, p.6.

³⁷ A.N.I.C., Fond Casa Regală, Castele și Palate, Castelul Bran, dosar 17/1932, f.30.

³⁸ Regina Maria, *Stella Maris, cea mai mică biserică din țară*, p.7.

³⁹ A.N.I.C., Fond Casa Regală, Castele și Palate, Castelul Bran, Dosar 34 / 1938, f. 45.

⁴⁰ Prințesa Ileana de România, ultima fiică a Reginei Maria și a regelui Ferdinand s-a născut la 23 decembrie 1908, în palatul princiar de la Cotroceni. La 26 iulie 1931, la Sinaia, s-a celebrat căsătoria prințesei Ileana cu arhiducele Anton de Habsburg, ultima căsătorie oficială în țară pentru un membru al familiei regale române. După căsătorie, regele Carol interzicându-le un domiciliu stabil în România, tânăra pereche se stabilește în Germania, iar la scurt timp se mută în Austria. Însă în 1938 conform dorinței testamentare a mamei sale, „Castelul Bran cu tot ce se găsește în el și cu toate terenurile și construcțiile” a fost dăruit arhiducesei Ileana de Habsburg. În timpul războiului, situația politică din Austria, supravegherea făcută de naștiți, o determină pe Ileana să-și aducă familia în România. În septembrie 1943, ea hotărăște să-i lase pe cei trei copii mai mari la Brașov. În martie 1944, sunt aduși la Bran și ceilalți copii mai mici. În mai 1944, Ileana hotărăște să se alăture copiilor săi. În iulie 1944, arhiducele Anton, concentrat în toamna anului 1938 în armata germană, în Luftwaffe, ca instructor de zbor, părăsește armata și întreaga familie se reunește la Bran.

⁴¹ A.N.I.C., Fond Casa Regală, Castele și palate, Prințesa Ileana, dosar 334 / 1939, f.60-62.

O dorință testamentară inedită a Reginei Maria a fost ca inima sa să nu fie îngropată în biserica de la Curtea de Argeș, necropola familiei regale, ci să fie depusă în bisericuța „Stella Maris”, construită de ea la Balcic și închinată Maicii Domnului. Inima era așezată într-o casetă de argint aurit ce aparținuse reginei, cadou de nuntă primit de la supușii săi în 1893.⁴² În septembrie 1940, România cedează Bulgariei Dobrogea de Sud (Cadriaterul), și odată cu aceasta Balcicul. Cu aprobarea principesei Ileana, moștenitoarea reședinței din Bran și a autorităților române, generalul Eugen Zwiedinek von Sedenhorst, împuternicit de Ileana să-i administreze reședința, aduce inima Reginei la Bran și o depune în bisericuța de lemn. În primavara anului 1941, într-o stâncă desupra bisericii de lemn, Ileana a făcut o mică criptă unde “casetă a fost depusă și unde lumea putea să vină liberă să se închine”.⁴³ Aici, caseta era închisă într-o urnă de marmură. Capela avea un grilaj de fier, ornamentat cu crucea gamee, a casei de Hohenzollern. Branul devine o adevărată necropolă a familiei regale române.

Pe 27 iunie 1947, în curtea spitalului „Inima Reginei” din Bran, construit în vara anului 1944 și patronat de arhiducesa Ileana de Habsburg, părintele Arsenie de la Sâmbăta, sfințește fundațiile unei biserici de piatră.⁴⁴ Ea trebuia să fie copia fidelă a bisericuței „Stella Maris” din Balcic, ctitorie a reginei Maria, “răstrângerea aidoma” a unei bisericuțe bizantine, vizitată de Maria și Ileana în 1928 într-o călătorie în Cipru.⁴⁵ În bisericuță, Domnița, așa cum o alintau brănenii pe Ileana, dorea să așeze Inima Reginei „așa încât să rămână pentru totdeauna în Spitalul Inima Reginei, care fusese dedicat memoriei ei”.⁴⁶ Plecarea forțată din țară a Domniței a lăsat proiectul neterminat.

Pe 12 ianuarie 1948, arhiducesa și familia sa părăsesc România,⁴⁷ „departe de tot ce cunoșteam și iubeam”.⁴⁸ În momentul plecării din țară, Ileana a încercat să ia și caseta cu Inima Reginei „dar n-a fost posibil fiindcă micul mormânt era așa de bine cimentat și nu se putea deschide fără a produce zgomot și a atrage atenția poliției comuniste. Era ca și cum ar fi fost dorința ei să rămână în România, în mijlocul

⁴² În prezent este păstrată în expoziția “Tezaurul Național al României” a Muzeului Național de Istorie al României. Casetă are 561 gr. greutate și este împodobită cu 307 pietre prețioase (Cf. fișei întocmite de muzeograful Muzeului Bran, Sorin Pop).

⁴³ Maica Alexandra, *Despre părinții mei*, în “Magazin Istoric”, nr.6/1996, p.63.

⁴⁴ *Jurnalul Principesei Ileana*, A.N.I.C., Fond Casa Regala.Principesa Ileana, dosar 1/8 (1944 –1947), f.32.

⁴⁵ Regina Maria, *Stella Maris, cea mai mica biserică din țară*, p.6.

⁴⁶ Ileana, Principesa de Romania, Arhiducesa de Austria, *Traiesc din nou*, Ed. “Humanitas”, Bucuresti, 1999, p.362.

⁴⁷ După alungarea din țară, familia princiară se refugiază mai întâi în Elveția, apoi în Argentina. În 1950 Domnița însoțită de cei șase copii ajung în Statele Unite ale Americii, în timp ce arhiducele Anton se reîntoarce în Austria. La scurt timp, vor divorța. În anul 1961, după moartea fiicei sale Maria Ileana într-un accident de avion, Ileana alege calea monahală. În septembrie 1968, la Ellwood City- Pennsylvania este sfințită biserica “Schimbarea la față”, primul asezământ monahal ortodox cu slujire în limba engleză, pentru femeile ortodoxe de orice origine etnică. Domnița s-a întors în România în septembrie 1990 și la scurt timp după „binecuvântata revedere” (cf. *Cartea de onoare a Muzeului Bran*), la 21 ianuarie 1991, se stinge din viață. Este înmormântată la Ellwood City – Pennsylvania, în apropierea ctitoriei sale. A dorit ca pe mormânt să-i fie așezată o cruce maramureșană, simplă cu un acoperiș de lemn.

⁴⁸ Ileana, Principesa de Romania, Arhiducesa de Austria, *op. cit.*, p.123.

poporului ei iubit”⁴⁹ Inima Reginei rămânea la Bran ca un „simbol al dragostei și credinței pe care nici o putere de pe pamant nu le poate distruge.(...) Am îngenunchiat împreună cu Anton⁵⁰ și copiii⁵¹ pentru ultima dată la altarul unde era inima și ne-am rugat adânc, în tăcere. Atunci mi-am promis solemn că oriunde aş merge voi încerca să îmi continui munca; mi-am promis că, deoarece în inima mea era încrustată imaginea României, viața mea va rămâne în continuare dedicată ei. Luasem o cutiuță veche și frumoasă de metal de pe una din mesele din castel și, dând la o parte zăpada cu mâinile, am umplut-o cu pământ românesc. Din câte am adus cu mine, acesta este lucrul cel mai prețios pe care îl am în casa din Noua Anglie.”⁵²

La 1 octombrie 1950, castelul Bran e declarat monument istoric⁵³, iar în anul 1957 va fi transformat în muzeu⁵⁴ Amenajarea acestuia s-a încadrat limitelor dictate de restricțiile ideologice ale partidului comunist. Cu multă grijă, expozițiile muzeului evitau prezentarea reședinței regale și arhiducale din Bran, orice referire la cea mai frumoasă perioadă din istoria Branului fiind considerată „act de sabotaj și trădare”

După 1948, autoritățile comuniste au aruncat în depozitul muzeului crucile fostei reședințe regale. În anul 1956, pregătindu-se amenajarea muzeului, pentru a elimina orice amintire a familiei regale la Bran, la propunerea patriarhului Justinian Marina, autoritățile comuniste au aprobat mutarea bisericii de lemn la schitul Cricov, o reședință a Patriarhiei Ortodoxe Române din Jercălăi –Urлаți (jud. Prahova).

La 12 august 1948, Consilieratul Cultural Brașov prezintă într-o „situație a monumentelor publice”, cerută de Direcția Servicii Culturale din Județe a Ministerului Artelor și Informațiilor, cripta „Inima Reginei”: „Din informațiuni, inima este închisă într-o cutie de aur ale cărei dimensiuni nu se cunosc, care cutie este închisă la rândul ei în altă cutie metalică. Deasupra se află un bloc de marmură de care este atârnată o candelă la partea superioară a blocului. Toate acestea sunt introduse într-o spărtură în stânca Dealului Măgura de lângă Spitalul de Stat Bran. În față are un grilaj de fier închis cu lacăt format în totalitatea lui din fosta cruce a Reginei Maria. Deasupra întregului edificiu se află construit din marmură insigna fostei Regine Maria. Nu există nici o semnătură”.⁵⁵ În anul 1968, comuniștii profanează capela „Inima Reginei”. Caseta cu săculețul de catifea în care se afla inima a fost ascunsă în depozitele Muzeului Bran⁵⁶ O imagine simbol pentru soarta adevăratelor valori ale istoriei contemporane a românilor în perioada dictaturii comuniste.

⁴⁹ Maica Alexandra, *Despre părinții mei*, în “Cotidianul” din 25 noiembrie 1993.

⁵⁰ Soțul Ilenei, Anton de Habsburg, fiul arhiducelui Leopold –Salvador de Habsburg –Toscana și al arhiducesei Blanka de Bourbon, infanta Spaniei, născut la 20 martie 1901. Numele complet al prințului era Anton Maria Franz Leopold Blanka Carl Iosef Ignatz Raphael Michael Margaretha Nicetas.

⁵¹ Ileana și Anton de Habsburg au avut cinci copii: Ștefan (n.15.08.1932); Maria –Ileana (n.18.12.1933), numită și Minola; Alexandra (n.21.05.1935), numită și Sandi; Dominic-Nicolae (n.04.07.1937), numit și Niki; Maria-Magdalena (n.02.10.1939), numită și Magi; și Elisabeta (n.15.01.1942), numită și Herzi.

⁵² Ileana, Prințesă de România, Arhiducesă de Austria, *op. cit.*, p.376.

⁵³ Arhiva Centrului de Proiectare a Patrimoniului Național, Fond Comitetul Monumentelor Istorice, dosar 426, f.166-168

⁵⁴ Ioan Praoveanu, *Castelul Bran*, Brașov, 1998, p.38.

⁵⁵ A.N.I.C., Fond Ministerul Artelor și Informațiilor, dosar nr.357, Consilieratul Brașov (iulie 1948-ianuarie 1949), f.202.

⁵⁶ Emil Stoian, *Inima Reginei Maria*, mss.

**CONSIDERATIONS REGARDING THE HISTORIC OF THE
MONUMENTS OF THE RELIGIOUS ART OF THE ROYAL AND
ARCHDUCAL RESIDENCY FROM BRAN (1921 - 1947)**

SUMMARY

In this study are related some facts about the historic of the monuments of religious art from the royal residency of Bran between 1921-1947.